

Ó REDOR DO TOPÓNIMO *POBRA*: ESTADO DA CUESTIÓN E NOVOS DATOS

ANA ISABEL BOULLÓN AGRELO

Universidade de Vigo

Tres concellos galegos, o do Caramiñal, o do Brollón e o de Trives, encóntranse envoltos nunha polémica de corte máis político ca lingüístico que motivou que ata o momento sexan os únicos de Galicia que non teñen o seu nome oficializado en galego. Trátase dun flagrante incumprimento do artigo 10.1 da Lei de Normalización Lingüística de Galicia (1983) que establece que "os topónimos de Galicia terán como única forma oficial a galega". Neste artigo achegamos algúns datos sobre a documentación medieval que avala a forma recomendada pola Comisión de Toponimia e mais sobre a pervivencia que tivo ata os nosos días.

1. A orixe

O topónimo *Pobra* está espallado baixo diversas formas por toda a península Ibérica (*Pola* en Asturias, *Puebla* en Castela, *Pobla* en Cataluña, *Póvoa* en Portugal)¹ e ten a súa orixe nas cartas de poboación que os reis outorgaban durante a Reconquista para repoboar territorios fronteirizos ou ben para fomentalo urbanismo e de paso contrarresta-lo poder dos señoríos eclesiásticos. Non se conserva a carta fundacional dos tres concellos galegos, polo que non sabemos se foi dictada en latín, castelán ou galego. De tódalas formas, o que si está clara é a forma que tivo en toda a Idade Media, e que nunca aparece o castelanismos nos nosos documentos medievais redactados en latín ou en galego.

---

¹ Menéndez Pidal, Ramón: "El topónimo *Pola Puebla*", in *Enciclopedia lingüística hispánica*, I, C.S.I.C., Madrid, 1960, pp. XXXI-XXXII.

Desde o punto de vista lingüístico a orixe deste topónimo non presenta problemas etimolóxicos: trátase dun derivado regresivo do verbo *pobrar*, procedente do latín PŎPŪLARE. A vocal pretónica desaparece, e o grupo resultante -PL- pasa a -bl-, o que ocorreu en palabras máis ou menos eruditas, no canto de palatalizar en /c/ como nas palabras patrimoniais (PLANU > *chan*, APPLICARE > *achegar*, IMPLERE > *encher*); de aí *poblar*. A partir de aquí o camiño é o esperado: o grupo -bl- pasa a -br- (*pobrar*), igual ca en *nobre*, do lt. NOBILE, ou en *branco*, do xermánico BLANK; nun último paso, pode producirse unha metátese do *r* (*probar*), o mesmo que pasa con *pobre* e *probe*, *preto* e *perto*. Estas formas son as máis antigas e documéntanse desde o século XIII, igual ca *Pobla*, *Pobra* e *Proba*, os derivados regresivos respectivos. Unha evolución paralela tivoa *Nebra* (lugar do Porto do Son), procedente de NĚBŪLA > NEB'LA > NEBRA, que coexiste xunto cos substantivos da lingua común *nebra* e *néboa*; ou *Comado*, procedente de CORONATUM, xunto con *coroado*, participio do verbo *coroar*.

A outra forma, *poboar*, está formada a partir da forma romance *pobo* (variante que se estabilizaría no XIV e XV logo de convivir con *poblo* e *pobro* no XIII e no XIV) e só aparece máis tarde nos documentos galegos e portugueses (a partir do XIV). A forma *Póboa*, derivada dela, só se documenta a partir do séc. XIV e unicamente nos textos portugueses. É por iso polo que as formas *Pobra* e *Póboa* teñen unha repartición xeográfica e cronolóxica: no territorio galego unicamente se rexistraron as formas co grupo -bl- (ou -br-), mentres que a outra forma aparece nos textos portugueses en datas posteriores logo de coexistir coas formas máis antigas.

2. A documentación histórica

Estas tres formas (*Pobla*, *Pobra* e *Proba*) aparecen abundantemente testemuñadas en documentos galegos e tamén portugueses polo menos desde o séc. XIII, coincidindo en liñas xerais con distintos momentos cronolóxicos: *Pobla* (a máis arcaica) no séc. XIII, *Pobra* no XIV e *Proba* (a máis evolucionada) no XV.

2.1. Nas fontes portuguesas

O tipo de poboamento medieval era moi semellante en Portugal e en Castela, polo que loxicamente atopámo-las mesmas denominacións. En palabras de Leite de Vasconcelos:

Ainda agora, como vestígios de instituições do passado, a toponímia conserva na Estremadura, no A. Alentejo, no Norte, e na Beira, e sobretudo nesta província, muitas dezenas de nomes, como: *Póvoa d'Atalaia* (...), ou só *Póvoa*, sem epíteto algum, e bem assim *Povra* e *Póvoas*. Num doc. do séc. XIII, no *AHP IV*, 41, fala-se de *Prova* (em S. Martinho de Mouros). (...) A palavra *póvoa* e seus sinónimos *pobra* e *pobla* (vid. o *Elucid.*) são substantivos verbais, derivados, conforme as épocas da língua, de *POPULARE* no sentido medieval de "povoar", "colonizar": de *POPULUS* "povo"².

Machado constata esta diversidade nos documentos portugueses medievais, e comenta ó respecto:

O grande uso que tiveram as palavras desta família explica a existência em português não só do grande número delas, mas também de diversos radicais, que são *pov-*, *pob-*, *povor-*, *pobor-*, *pobr-*, *pobl-*, *popol-*³.

Assí pois, no século XIII e principios do XIV aparecen as formas co grupo *-br-* nos documentos portugueses. Se ben a forma oficial portuguesa é hoxe *Póvoa* (como *Póvoa de Varzim*, *Póvoa de Lanhoso*, *Póvoa de Santarém*, etc.), houbo un momento no que coexistiu coas formas comúns galegas; xa en 1282 aparece a forma *pobrar*: "por sse *pobrar* melhor a terra mando que..."⁴. Nun documento de 1284, pertencente ás *Inquirições d'el-rei D. Dinis*, dise que nunha herdade reguenga da comenda de Rio Frio "fizerão *poblas*, e chantadorias, e casas, e vinhas"⁵. Catro anos despois, en 1288, el-rei D. Dinis concedía un foral ós "20 *pobradores* da sua *Pobra* do lugar de Ervedosa", como consta nun documento de Bragança. En 1323 "o mesmo rei mandou que por compra ou escambo, se houvessem quatro aldeias para a sua *Pobra de Panoyas* ou para a sua *Pobra de Villa Real*". As formas *Póvoa* ou *Póbova* só comezan a aparecer nos documentos portugueses (nunca nos galegos) a partir do séc. XIV, como cita Machado: "a aldeya que chamam a *Povoa pobroua* dom Abril em tempo del rrey dom Sancho" (1314; en *Arquivo hco. de Portugal I*, 127). E aínda hoxe subsisten como

² *Etnografía Portuguesa II*, Imprensa Nacional-Casa da Moeda. 1980. p. 258.

³ José Pedro Machado: *Dicionário etimológico da Língua Portuguesa*, Confluência, Lisboa, 1952-59; 5 vols., 1977, s.v. *povo*.

⁴ *Desc. I*, 5, p. 13. Tirado de Machado, op. cit., s.v.

⁵ Este exemplo e os seguintes están tirados de J. de Santa Rosa de Viterbo: *Elucidário das palavras, termos e frases que em Portugal antigamente se usaram e que hoje regularmente se ignoram*, Real Imprensa da Universidade, Coimbra, 1798-99; Ed. crítica por Mário Fiúza, 2 vol., Porto e Lisboa, Livraria Civilização, Porto, 1962-1966. Tamén se documentan os seus derivados: *Pobradores* ou *pobladores* (1281), *Pobramento* (1291), *Pobrar*, *pobrado*, *despobrar*, *despobrado* (1370), e *povramento* 'acção de povoar' nunha data tan tardía como o séc. XV.

topónimos as formas *Pobral* e *Pobrais*, e mais as variantes *Prova* e *Provado*⁶ con metátese do -r-.

Contra o séc. XV en portugués debeuse estabiliza-la forma *po-voar* como estándar, en detrimento da outra, e de aí, loxicamente, o seu derivado *Póvoa*, ó que tamén debeu contribuí-lo paralelismo co masculino *povo*, polo que as formas dos topónimos se irían regularizando no mesmo sentido, agás nos núcleos menos importantes de poboación, que persistiron ata hoxe coa variante máis arcaica.

2.2. Nas fontes galegas

Dentro da abundante documentación medieval que conservamos en Galicia encontramos moitas testemuñas destes famosos topónimos, nas que se pode advertir unha certa distribución cronolóxica: *Pobla* nos textos máis antigos, e *Pobra* e *Proba*, numericamente máis abundantes, nos máis recentes. É así nun documento redactado en latín e asinado por Afonso IX, rei de Galicia e León, en 1226, no que remataba dicindo "Datum apud Sanctum Jacobum de la *Pobla*", ou noutros coma o seguinte:

estos homees que poblan esta **pobla** de Uila bona (1244)⁷.

Moi pronto aparece a variante con r:

alcaydes da **pobra** de san Miguel de Buróón (1265)⁸

A **Pobra** (de Chantada), Lugo (1273, 1274)⁹

A **Pobra** de Ponte d'Eume (1274)¹⁰

todo o outro herdameño rregaengo da **Pobra** (Monterrei) (1292)¹¹

⁶ Os exemplos contemporáneos están tirados de A. C. Amaral Frazão (1981): *Novo Dicionário Corográfico de Portugal*. Ed. Domingos Barreira. Porto.

⁷ Ferro 13.2. Citado en Ramón Lorenzo (1975/1977): *La traducción gallega de la Crónica General y de la Crónica de Castilla (s. XIV)*. Edición crítica anotada, con introducción, índice onomástico y glosario. 2 vols, Instituto de Estudios Orensanos "Padre Feijoo", Ourense. s.v. *pobra*.

⁸ Spomer 120.3; Citado en Ramón Lorenzo, op. cit. Véxanse aquí máis documentacións especialmente do séc. XIII.

⁹ Romani Martínez, M. (1989): *La colección diplomática de Santa María de Oseira (1025-1310)*. 2 vols. Tórculo Edicións. Santiago de Compostela, pp. 975, 995.

¹⁰ Carta de Betanzos reproducida por Andrés Martínez Salazar en *Estudios Gallegos*, 20-xuño-1915.

¹¹ Documentos do mosteiro de Montederramo, de próxima publicación pola Cátedra de Lingua e Literatura Galega da Universidade de Santiago, ó coidado do profesor Ramón Lorenzo.

No século XIV continúan as mesmas formas, como vemos nunha carta do ano 1395 procedente da documentación medieval da vila de Noia na que se daba fe da toma de posesión dunhas herdades na freguesía de santo André de Cures:

Era da nasença de noso señor Ihu Xpo de mill e tresentos e novēta e cinco anos binte e septe dyas do mes de ffeureiro. Sabeam todos que em presenza de mñ Ffernã Afonso notario publico jurado em terra de Postomarqos e da **Pobra do Dayã** de Santiago.

Eu Ffernand Afons notario ppublico jurado en terra de Posto Marqos et da **Pobra do Dayã** a esto ppresente ffoy et meu nome et synal aqui pono que tal he¹².

Na documentación do século XV aparécenos con maior regularidade a forma co -r- metatizado: citaremos, por exemplo, o que nos transcribe López Ferreiro e que fai alusión a un acordo feito entre a Pobra e a vila de Padrón "segund que han de uso e costume su a oliveira da vila da **Pobra**", en 1448, polo que se determinaba que

Nos o dito Concello, alcaldes, regidores e homes boos da dita vila de Padron queremos, placenos e outorgamos que o Concello, alcaldes e homes boos da dita vila da **Proba** cada e quando quelles prouver para en todo sempre posan cargar e descargar, e carguen e descarguen suas mercadorias de pescados que mataren e mercaren e aquelas personas quelles as compraren e venderen sen noso embargo davante o dito seu lugar e vila da **Proba** ena ria dela, e fagan sua salga para os ditos pescados e sardiñas¹³.

En 1475, o Marechal Sueiro Gómez, señor de Rianxo, descendente de Pai Suárez Chariño, déixalle no seu testamento ó "Mosteiro de santo Antonio da **Proba** [do Deán]" dous mil pares de brancas para misas pola súa alma¹⁴. Noutro documento de 1496 dise:

o casal de Gilvir que es acerca de Noya e na flegresia de santa Christina de Barro que agora labra Fernan de Ponce como das suas herdades, e os tres quartos da viña da Cal con seu forno e os tres quartos da outra casa que ten aforado Constanza Vazquez veciña en la Villa da **Proba do Deán**. (Copia realizada en 1787)¹⁵.

Tamén o profesor Lorenzo Vázquez nos fornece un dato desta época (1479) coa mesma variante:

---

¹² A localización deste dato débese a Mª Carmen Barreiro, quen está realizando a súa tese de doutoramente con documentos medievais da vila de Noia. Unha copia microfilmada destes documentos encóntrase no Departamento de Filoloxía Galega da Universidade de Santiago.

¹³ López Ferreiro, Antonio (1895): *Fueros municipales de Santiago y su tierra*. Imp. del Seminario, Santiago. Ed. facsimilar Castilla, Madrid, 1975, pp. 558-560.

¹⁴ Citado por Carballo Calero (vid infra nota 33), tomado do apéndice documental de *La idea de inmortalidad en la escultura gallega*, de Manuel Núñez Rodríguez.

¹⁵ Cf. nota 12.

notario publico ena Proba de Brollon¹⁶.

E por último, citarei un caso dun documento en castelán no que se mantén a forma orixinal do topónimo; trátase dos foros da vila de Padrón redactados no século XV:

otrosy, non ha de aver salya, nen descarga, nen carga en Arouça nin ena **Pobla**, e quando os baixees ouieren de cargar en Arouça ou ena **Pobla** queúan de venir a cima do castelo do Este a Recebir a carga por pagar el portaje¹⁷

Á vista destes datos só cabe concluír que desde o remate do século XIV e durante todo o seguinte estas vilas tiñan unha denominación xenuína empregada en documentos tanto latinos coma galegos que mesmo aparecía en documentación escrita en castelán desde o século XIII. Non e, pois, aventurado afirmar que eran estas as formas imperantes incluso desde antes da aparición do galego como lingua escrita ata a súa substitución polo castelán. O carácter espurio da forma *Puebla* queda fóra de toda discusión.

3. O proceso de suplantación

Como se sabe, a substitución do galego polo castelán nos documentos oficiais, que supuxo a desaparición da lingua do país nos textos administrativos e literarios, e, en fin, de todo soporte escrito¹⁸ afectou tamén ós nomes propios de persoas (en maior medida ós nomes de pía e en menor medida ós apelidos) e ós de lugares xeográficos¹⁹. Os que máis sufriron estas modificacións foron os que tiñan significado transparente e eran polo tanto moi fáciles de traducir ou adaptar: o rei Afonso X, por exemplo, xa no século XIII concedía un privilexio "a la mi *Puebla de Hortiguera*"; un pouco máis tarde Fernando IV confirma o privilexio concedido por Afonso X ó "Concejo de la *Puente de Heume*". Con todo, estes testemuños escritos de formas castelanizadas o único que demostran é o idioma que usaban os reis nos seus documentos administrativos: é ben sabido que a forma popu-

---

¹⁶ Sponer 181.63; Citado en Ramón Lorenzo, op. cit. (Vid. nota 7).

¹⁷ López Ferreiro, op. cit., p. 508.

¹⁸ Para unha exposición máis detallada do proceso, véxase H. Monteagudo Romero: "Aspectos sociolingüísticos do uso do galego, castelán e latín na Idade Media", *Revista de Administración Galega* 1 (1985), pp. 85-108.

¹⁹ Véxase o artigo de Antón Santamarina: "Efectos do contacto lingüístico na toponimia galega", en *Homenagem a Joseph M. Piel por ocasio do seu 85º aniversario* (Ed. de D. Kremer), Instituto da Cultura e Língua Portuguesa - Consello da Cultura Galega, Tübingen, 1988, 87-96.

lar é hoxe *Pontedeume*, a mesma que, malia a súa carta de fundación, se documenta xa desde 1274 (vid. supra).

Nos séculos XIV e XV empezan a alternar nos textos escritos as formas galegas coas castelanizadas, aumentando cada vez máis o predominio destas últimas, ata que practicamente se xeneralizou nos documentos posteriores: a obra do Cardeal Jerónimo del Hoyo, do séc. XVII, é un repertorio moi ilustrativo²⁰; por citar un exemplo, na páx. 173 encontramos *Olbera, Junio, Carrera, Palmera, Yobre e Buero*. Ningunha destas formas castelanizadas triunfaron: as formas normais destes topónimos seguen sendo hoxe *Olveira, Xuño, Carreira, Palmeira, O Xobre e Boiro*; e, en xeral, poucos intentos de castelanización deste tipo chegaron a callar. Un panorama moi semellante atopamos nos manuscritos do convento de santo Antonio da Pobra do Caramiñal²¹, datados tamén no séc. XVII; o nome da vila aparece sistematicamente castelanizado, mentres que nos topónimos restantes apréciase un tratamento máis anárquico. No libro de asento de misas (1641) vemos unha memoria das freguesías deste convento na vila:

Santa María do Jobre: san Pedro de Palmera; santa Eujea; Carrera; Artes; san Martín; Olbeira; S. P^o de Muro; Santa María de Junio; Santa María de Caamaño; S. Estevan de Quiruga; S. P^o de Varoña; Santa Cruz; San Ysidro; La Magdalena; Santa Vaya [do Boiro]; San Christoval de Abanqueiro; S. Andres de Cures; Rianjo; La Isla; Villanueva; Caleiro; La Puebla.

A pesar de que *Puebla* é a única variante que aparece nestes documentos, non era a castelanizada a forma viva nesta época, senón que sen dúbida ningunha pervivía a galega, como testemuña o Padre Sarmiento máis ou menos polos mesmos anos: unha das "voces y frases de la lengua gallega que [...] oyó estando en Galicia, y con especialidad en la villa de Pontevedra en los años 1745, 1754 y 1755" foi *Proba*, que "significa *Puebla*. Así dicen á *Proba do Deán*"²². Tamén nos deixa constancia da outra variante en 1755, o ano en que fixo unha das súas viaxes por Galicia: "Al río das Pedras- A la Puebla del Deán (A *Pobra*) - Legua al Caramiñal"²³. Non era, sen embargo, a única poboación con

---

²⁰ Cardeal Jerónimo del Hoyo: *Memorias del arzobispado de Santiago*. Transcripción del manuscrito original del año 1607 que se guarda en el archivo de la Mitra Compostelana. Ed. de Angel Rodríguez González e Benito Varela Jácome. Porto. Santiago. s.d.

²¹ *Cobrador y libro de gastos (1619 a 1685)*. Leg. 1000 (Clero carpeta 2). Conservado no Arquivo Universitario de Santiago.

²² *Catálogo de voces y frases de la lengua gallega*. Ed. de J. L. Pensado. Univ. de Salamanca. 1973, p. 269.

²³ *Viaje a Galicia de Fray Martín Sarmiento. (1754-1755)*. Ms. de la Abadía de Silos transcrito por Fr. Mateo del Alamo y Fr. Justo Pérez de Urbel. Ed. y notas de F. J.

este nome: en 1757 di que "En Galicia hay muchas *Provas* o *Pobras*"²⁴. Está claro que lle constaba a existencia desta forma, tanto por vela nos documentos medievais como por oíla el mesmo.

Un século máis tarde, Cuveiro Piñol dá no seu dicionario as formas *Pobra* e *Pobla* como equivalentes a "población"²⁵. Fermín Bouza Brey, nun artigo titulado "Encol da voz 'magorrento'"²⁶ (o xentilicio festivo dos habitantes de Palmeira) fala da *Pobla do Caramiñal*. Domínguez Fontán, autor do estudio histórico máis completo desta vila do Barbanza, escribe: "Conocíase por *Proba* a un pequeno lugar..."²⁷. Outro testemuño literario proporciónao Anxel Fole, quen nos di nun dos seus contos que "Naqueles días estaban a obrar na casa uns pizarrantes i albañiles da *Pobra do Brollón* ou *Puebla do Brollón*, como din todos agora"²⁸.

Dado que o proceso castelanizador foi acentuándose progresivamente a partir do século XIX e con máis forza aínda no XX, o número de topónimos afectados en maior ou menor grao pola castelanización é bastante alto, en especial os referidos á fisionomía urbana, que ó ser recente non tivo máis nome có castelán. Cos lugares máis antigos a castelanización afecta de modo diverso porque se fixo en distintas épocas e por distintos oficializadores, de aí que o alcance da influencia das formas castelanizadas sexa distinto nuns casos e outros. En palabras de Antón Santamarina: "En xeral podemos dicir que canto máis importante é demograficamente unha poboación maior será a circulación do seu nome e, polo tanto, máis risco corre de ser castelanizado"²⁹; isto é o que lle pasou a *Ourense*, á *Coruña* e tamén á *Pobra*. Que este factor foi determinante demostrao o feito de que co mesmo nome certas entidades de poboación foron castelanizadas e outras non: se ben hoxe non hai testemuños vivos da *Pobra do Carami-*

Sánchez Catón e J. M. Pita Andrade. C.S.I.C./Instituto P. Sarmiento de Estudios Galegos. Santiago. 1950, p. 36.

²⁴ J. L. Pensado: *El Gallego, Galicia y los Gallegos a través de los tiempos*, La Voz de Galicia, A Coruña, 1985, p. 269.

²⁵ Cuveiro Piñol, Juan (1876): *Diccionario gallego*. Barcelona. Posiblemente os dicionaristas posteriores recolleron estas dúas formas del: L. Carré Alvarellos: *Diccionario gallego-castelano*, A Coruña, 1974; X. L. Franco Grande no seu *Diccionario gallego-castelán e Vocabulario castelán-galego*, Galaxia, Vigo, 1968, amais de reproducir estas formas, introduce por primeira vez *Póboa*.

²⁶ *Nós* 70, 15-outubro-1929, p. 175.

²⁷ Manuel Domínguez Fontán (1962): *La Puebla del Caramiñal. Un mirador sobre la ría de Arosa*. Industrias Gráficas Noroeste. Vigo, p. 83.

²⁸ "O gato da tía Trécola", en *Terra Brava*, Galaxia, Vigo, 1976, p. 109. Este dato foime amablemente proporcionado por Antón Sánchez Palacio.

²⁹ Antón Santamarina, op. cit., p. 94.

ñal³⁰, si encontramos varias parroquias galegas que portan este nome ou un derivado del: *Pobra* (parroquia de Bascoi, Mesía, A Coruña), *A Pobla* (parroquia do Barco de Valdeorras, Ourense), *Proba* (parroquia de Navia de Suarna, Lugo), *A Proba de Burón* (parroquia da Fonsagrada, Lugo), *Probaos* (parroquia de Cesuras, A Coruña), *Poboanza* (parroquia de Pazos de Rei, en Tui, Pontevedra), *Pobanza* (parroquia de Castenda, Tordoia, A Coruña), *Poboeiros* (parroquia de Castro Caldelas, Ourense)³¹. Un estudio máis pormenorizado da toponimia menor sen dúbida sacaría á luz novos testemuños de descendentes da familia de PÓPULARE aínda vivos.

4. Sobre normalización lingüística: as Pobras, hoxe

Con estes datos demóstrase abondo que o nome non se perdeu tan antigamente como se cre ou como se quere facer crer, e aínda podemos dicir, no caso da do Caramiñal, que a nivel popular a tradución castelá da forma autóctona non triunfou ata hai ben pouco tempo: a maneira común de denominala na comarca era sempre *a Vila*; na *Vila* era onde se celebraban as mellores feiras e á *Vila* era onde a xente ía mercar e vende-los seus produtos.

Sen embargo, a recuperación da forma histórica destas vilas está freada pola falta de vontade política demostrada polas autoridades competentes en materia de toponimia (a Xunta de Galicia)³² que debían actuar máis de acordo coas leis que promulgaron, e pola actitude belixerante do alcalde dunha destas vilas, a do Caramiñal, que ó máximo que chegou no seu labor galeguizador do concello foi a propoñer como nome oficial a forma *A Puebla do Caramiñal*. A propósito deste evidente híbrido, o profesor Carballo Calero ironizaba suxerindo que xa que había tanto empeño castelanizalo, o coherente sería traducilo todo, incluído *Caramiñal*, que ten como equivalente castelán *Cambronal* ou *Brezal*. Así obteríamos un *La Puebla del Cambronal*,

---

³⁰ Sen embargo, un veciño da vila, Manuel Teira, informounos de que os mariñeiros chamaban ata hai pouco tempo *pobras* a unhas pedras que se vían desde o mar que estaban situadas no Castelo (a zona correspondente á Pobra do Deán, o núcleo antigo da vila).

³¹ *Toponimia de Galicia. Índice alfabético con clasificación de los topónimos*. Xunta de Galicia / Dirección General del Instituto Geográfico Nacional. Madrid. 1986. (Revisado pola Comisión de Toponimia da Xunta de Galicia).

³² Véxase o número 10 da revista *Lingua e Administración* (xaneiro-febreiro 1987).

nome "alto, sonoro e significativo", posiblemente máis ó gusto dos rexedores da vila por non ter ningún tipo de contaminación galaica³³.

A Comisión de Toponimia da Xunta de Galicia, a entidade encargada de fixa-las formas da toponimia, emitiu en 1984 o seu dictame sobre os tres concellos que tiñan na súa composición a forma castelánizada *Puebla*: a do Caramiñal, a de Trives e a de Brollón. A forma que propuxo foi *Pobra*, entre as tres que aparecían na documentación, por varias razóns: *Proba* entra en colisión coa súa homónima (o substantivo común *proba*), e ademais este tipo de metáteses son consideradas vulgarizantes (como *probe* en vez de *pobre*); por outra banda, *Pobla* é unha forma arcaica que, de ser admitida, estaría en contradicción coa solución proposta como estándar para formas como *nobre* ou *igreja*.

Así pois, xa que a forma histórica do nome está absolutamente lexitimada e a escolla entre as variantes medievais xustificada dábondo, a tarefa estritamente técnica xa rematou. O que resta por facer é un labor que vai máis alá do gabinete lingüístico.

---

³³ "Puebla del Cambrenal", in *Do galego e da Galiza*. Sotelo Blanco, 1990, 113-116. Véxase tamén "Entre a Proba e o Padrom" (117-118), "A Prova do Daiám" (119-122) e "O testemunho do Marechal" (123-126). O finado profesor manifesta nos seus artigos estar a favor da solución histórica para o nome da vila.